

ИКОНОМИЧЕСКИТЕ УНИВЕРСИТЕТИ

ЕДНО ТВЪРДЕ ШИРОКО ПОНЯТИЕ

материал на Йордан Карапенчев

Без съмнение икономиката е най-популярното направление в родното висше образование, както откъм търсене сред кандидат-студентите, така и откъм предлагане от страна на висшите училища. Към 2015 година са се обучавали 57 375 бъдещи икономисти. Това е практически двойно повече от изучаващите „Администрация и управление“, което е второто по популярност направление.

Икономически специалности се преподават в 15 държавни и 11 частни университета в страната. Заради популярността на специалността много от частните висши училища се профилираха именно в тази насока. Какво обаче е „икономически университет“? Еднакво ли е качеството на обучението в различните висши училища и как да изберем къде да учим? Именно тези нелеки въпроси вълнуват кандидат-студентите, които са решили да останат в България. Ще се опитаме да им отговорим с този материал.

Какво е икономически университет

Сред държавните университети има само 3, които са профилирани специално към направление икономика и традиционно се възприемат за едни от най-престижните. Това са: Университетът за национално и световно стопанство (УНСС); Икономическият университет във

Варна и Стопанската академия в Свищов. Ако очаквате, че именно тези университети са на първите три места в България, ще останете изненадани. Те заемат съответно трето, шесто и седмо място в Рейтинговата система, подготвяна от МОН.

Те се сблъскват със сериозна конкуренция от Софийския университет и Американския университет в Благоевград.

ЦЕЛИ 7 ЧАСТНИ УНИВЕРСИТЕТА СЪДЪРЖАТ ДУМИТЕ „ИКОНОМИКА“, „БИЗНЕС“, „МАРКЕТИНГ“ ИЛИ „ФИНАНСИ“ В ИМЕТО СИ

Но има обективни причини строго икономическите университети да не са на първо място. Има и много висши училища, където изучаването на икономика изглежда като - меко казано - несвойствена дейност. Такива например са техническите висши училища, Аграрния университет и УХТ в Пловдив и други. Цели 7 от 11-те частни университета, където се преподава направлението съдържат думите „икономика“, „бизнес“, „маркетинг“ или „финанси“ в името си. Това показва, че те очевидно се позиционират като икономически висши училища. Това може да изглежда като голямо количество, но в крайна сметка всичко е въпрос на търсене и предлагане. Тези университети отговарят на желанието на много хора да следват именно икономически специалности.

Какво е качеството на обучението

Тук стигаме до най-същественния въпрос: Щом има толкова много висши училища, какво е качеството на обучението в тях и как да си изберем университет? Обикновено ползваме класацията на Министерството на образованието и науката, която в случая казва, че най-до-

брите места за изучаване на икономика са СУ „Св. Климент Охридски“ и АУБ. Висшето транспортно училище също е изненадващо високо класирано. Но - както намекнахме по-рано - има просто обяснение за това:

Да приемем, че АУБ обучава десетки икономисти, СУ - стотици, а университети като УНСС, ИУ Варна и Стопанската академия - хиляди. Напълно естествено е средното ниво на последните да бъде малко по-ниско. Ако трябва да обобщим - нивото сред водещите няколко университета е сходно, а конкуренцията - жестока. Не гледайте на конкретната позиция в дадена класация като решение на съд от последна инстанция.

Сериозни разлики има между горната и долната половина на класацията. Особено показателен критерий за това е карьерната реализация на завършилите икономисти. Според данните на гържавата има редица висши училища, за чиито възпитаници професията „продавач“ е най-разпространеният път на карьерно развитие. Срамна работа няма, но няма и смисъл да инвестирате средства във висше образование, за да работите на позиция, която не го изисква. С това не искаме да ви отказваме от конкретни университети. Сигурни сме, че и те имат своите предимства. Например - удобна локация или по-ниски такси. Но е важно да вземете информирано решение, когато кандидатствате и да прецените всички плюсове и минуси.

Държавно или частно образование

В никакъв случай не може да генерализираме, че едно е по-добро от друго. Това важи с особена сила, когато говорим за конкурентни специалности като икономическите. Затова ще изброим предимствата на двата вида образователни институции.

- Държавните университети са по-разпознаваеми сред потенциалните работодатели. Причината за това е, че имат по-дълги традиции и повече възпитаници. Освен това таксите за обучение са ниски и инвестицията в образованието се изплаща сравнително бързо.
- Частните университети може да са по-скъпи, но пък предлагат по-добра материална база. Преподавателите обикновено са по-млади и по-добре платени, което предполага и по-висока мотивация от тяхна страна. По-вероятно е да се преподава по иновативни педагогически методи и да се познава отблизо практиката.

Водещи държавни университети

Висше училище	Резултат
Софийски университет „Св. Климент Охридски“	68
Университет за национално и световно стопанство	61
Висше транспортно училище Тодор Каблешков	51
Икономически университет	50
Стопанска академия „Димитър Апостолов Ценов“	49
Пловдивски университет „Паисий Хилендарски“	48
Русенски университет „Ангел Кънчев“	48

Водещи частни университети

Висше училище	Резултат
Американски университет в България	67
Нов български университет	54
Висше училище по застраховане и финанси	50
Варненски свободен университет „Черноризец Храбър“	46
Международно висше бизнес училище	45
Бургаски свободен университет	44
Висше училище по мениджмънт	43

Източник: Министерство на образованието и науката

Възможности за кариерна реализация в България

Ако смятате да кандидатствате в икономическа специалност в български университет, то със сигурност ще чуете, че пазарът на труда е преситен с икономисти. Това безспорно е вярно, но същевременно не можем да кажем, че има проблем с безработицата сред завършилите икономика във водещите висши училища. Възпитаниците на Американския университет в България са рекордьори по заетост. Безработицата при тях е едва 0,35 на сто. Завършилите СУ, УНСС и НБУ също се реализират много бързо. Заплатите също са над средните за страната. Според НОИ завършилите СУ и АУБГ получават средно над 1500 лева, което е едно от най-високите възнаграждения след ИТ сферата.

През 2015 българската икономика отбеляза най-големият си ръст от началото на кризата насам, което дава повод за оптимизъм и за развитието на пазара на труда. Но има и негативни страни, които трябва да се отчетат. Младите хора не трябва да си правят илюзии за стремгаво израстване в кариерата и да осъзнават, че за техните места ще има сериозна конкуренция.

Възпитаниците на българските университети могат да продължат образованието си в чужбина, както с магистърски, така и с докторски програми. Намирането на работа не е трудно, но не винаги ще бъде адекватна на образователното ниво. Като чужденец винаги ще трябва да положите повече усилия, за да се докажете или да потърсите допълнителна квалификация. По-сигурният начин да развиете кариера в чужбина, с българско образование, е да натрупате опит у нас. Тук вече оперират много международни компании, което е безспорен плюс в това отношение.

ВЪЗМОЖНОСТИ ЗА ФИНАНСИРАНЕ НА ОБРАЗОВАНИЕТО В ГЕРМАНИЯ

В Германия има над 2200 организации, които предлагат на студентите финансова помощ под формата на стипендии. Според статистиката около 3% от всички студенти получават такава. Едни фондации се подкрепят от държавата, а други от индустрията. Трети се финансират от църковни организации. Има и много частни сдружения. От кандидатите се очаква да имат висок успех от гимназиалния курс, но подборът става на базата и на други критерии. Най-често от решаващо значение е силната мотивация на кандидата.

Ако кандидатствате за финансиране от политическа фондация, от вас ще се очаква да покажете интерес към политиката - чрез участие в изборни кампании, членство в младежки организации на политически партии, сдружения и др. Ако обаче целта ви е академична кариера, тогава спонсорът се интересува повече от вашите интелектуални качества и академични постижения.

Размерът на стипендията е определен така, че да покрие напълно битовите разходи на студента. Ако стипендиантът иска да работи допълнително, той задължително трябва да уведоми спонсориращата организация. В тези случаи доходите се приспадат от размера на стипендията. Друга възможност за финансиране на образованието в Германия е почасовата работа. Този вариант изисква много добра организация, защото обучението в бакалавърските и магистърските програми е много интензивно и всеки работен ангажимент е за сметка на времето за подготовка и отдих на студента.

Трябва да споменем и възможността за ползване на студентски кредит. Според статистиката абсолвентите намират бързо реализация на пазара на труда и в повечето случаи успяват за кратко време да изплатят кредита си. Запознайте се с условията на различните банки и преценете възможностите си за изплащане на кредита!

Германската държава също отпуска заеми, когато родителите не могат да издържат децата си. Законът за подпомагане на обучението (BAföG) предвижда отпускането на определена сума, половината от която е държавна издръжка, а другата половина - безлихвен заем.

Допълнителна информация относно програмите за финансиране може да намерите в издания (Fördermöglichkeiten für Studierende) на германските студентски организации (Studentenwerke). Списък на студентските програми в немските провинции и на университетите с международен обмен на студенти може да се свали от сайта на Германската служба за академичен обмен (DAAD).

Красимира Димитрова, старши консултант

edlanta